

RANNANTAKAA...

NUMERO 4 / 2017 JOULUKUU

KAAKONRANTALAINEN KYLÄKULTTUURILEHTI ♦ XVIII VUOSIKERTA

Vilniemi - Rakila - Mäntlahti - Pyötsaari - Sydänkylä - Häppilä - Järvenkylä - Kuorsalo - Tammio

MÄNTLAHDEN KYLÄNRANNASSA LAUANTAINA 28.10.2017 KLO 10:06. VALOKUVA: ILKKA AHMAVAARA

ILKKA AHMAVAARA:

SUO SIELLÄ, VETELÄ TÄÄLLÄ - SUOMAA 100 VUOTTA

Kesä oli kylmä ja varsinkin loppupuoleltaan sateinen. Samaa tahtia jatkoi sitten syksykin, märkää on, metsiin syntyy uusia lampia ja lam-mikoita riittää tasaisilla pihamailla. Kaivot ovat täysiä, mutta pintavettä pääsee niihin väkisinkin sekoittu-maan. Aluksi näytti siltä, että talvi olisi alkanut jo marraskuun alussa, kuten viimevuonna teki, mutta sit-ten seurasi lauha ajanjakso, jonka päättä ei vielä tätä kirjoittaessa näy.

Maa tulee olemaan umpimärkä kun pakkaset viimein koittavat, se mer-kinnee kevääksi hankalaa routa-ai-kaa. Kuinka tiepohjat kestävät? Itse toivon, että routa sattuisi suorista-maan talotieni, kaikkeahan voi ta-ptahtua, koska maailma on kum-mallinen ja kaunis paikka.

Tähän marraskuun loppuun saatiin vielä 11 tuntia kestävä sähkökatkos Mäntlahteen 22.11. keskiviikkona klo 04:20-15:20. Sähköt oli poikki muuallakin Haminan alueella ja osin Kotkassakin, mutta pisimpään Mäntlahdessa. Pakastin, eikä jää-kaappi sulaneet, kun muisti olla availematta niitä. Kuivamuonapäi-vä. Raskasta tykkylunta oli tuolloin paljon puissa, mutta sähköt olivat

poikki kokonaan maakaapeloinnin-kin alueilla. Ajattelin, että voisiko kyseessä olla tietokoneongelmat, nythän kaikki on tietokoneistettu, jopa jokaisen talouden sähkömitta-rikin. Tiedustelin katkoksen syytä Kymenlaakson sähköltä torstaina, mutta en ehtinyt saamaan vastaus-ta tähän numeroon. Ilmoittelen kat-koksen aiheuttaneen vian sitten nettisivuillamme myöhemmin.

Suomi on maapallon soisin maa ja sen on kyllä huomannut tänä syk-synä. Lumihankienkin alla on pii-leskellyt suon silmäkkeitä, joihin jal-ka yllättäen humpsauttaa. On jopa esitetty, että sana Suomi olisi synty-nyt suomaan käsitteestä samoihin aikoihin kuin suomen kieli on muo-toutunut, mutta tätä selitystä ei ety-mologia vahvista, vaikka noin muu-ten olisikin hyvä.

Itä-Suomen yliopisto kohahdutti suomaan kansalaisia jälleen, tällä kertaa keksimällä, että suot ovatkin hiilidioksidipäästöjen lähteitä, toisin kuin tiedemaailmassa on aiemmin luultu. Edellinen samaisen yliopis-ton raflaava uutinen oli D-vitamiini tuotteista, että ne muka sisälsivät vähemmän D-vitamiinia kuin väittä-

vät. Se tutkimuspaperi vedettiin vä-hin äänin pois.

Turve sitoo hiilidioksidia erittäin te-hokkaasti, se vapautuu siitä vasta kun sitä poltetaan, aivan kuten puustakin. Metaania suot sensijaan päästävät, mutta ilmastoarvoina vä-hemmän kuin mitä ne hiilidioksidia sitovat. Näin Siperiassa sulavan iki-roudankin metaanipäästöt tasoittu-vat, kun suomaat heräävät sulaes-saan henkiin ilmastoja liialta hiili-dioksidilta pelastamaan.

Toisinsanoen suomaille kaikki hy-vin, toisin saattaa olla ihmisten lai-ta. Suomi on arktinen maa, vaikkei meillä ikiroutaa Golfvirran ansiosta juuri olekaan, on meillä silti erin-omaisen kylmä ilmasto. Sisu. Alus-sa oli suo, kuokka ja Jussi, ja kaik-ki piti tehdä valmiiksi kesässä en-nen kuin maa jäättyi, talven yli piti selvitä. Näin se menee vieläkin, vaikka kehittyneen infrastruktuurin vuoksi sitä ei enää niin huomaa, kuin ehkä tilastoja tarkasteltaessa. Kovin eurooppalaiseksi ei näin poh-joinen kansa koskaan kykene, si-sullakaan.

Yhä ovat suomaalaiset unessa useasti koulutiellään ja hyvä niin, näin pohjoisessa ilman unenkävijän taitoa ei selviä, myyttinen kansalli-seläimemme karhukin tietää tämän hyvin, eikä viihdy kovin hyvin enää Euroopassa. Suomestakin moni karhu lähtee syksyn tullen talvehti-maan Venäjälle rauhallisempiin oloihin. Talvella kun on kylmää, pi-meää ja hiljaista kuin huopatossu-tehtaalla, suomaalaiset uneksuvat pirteissään puhdetoitään, tai pitävät urbanisoituneina hirmuista meteliä korttelikuppiloissaan.

Mäntlahden suurruhtinas sanoi ko-ko suomaan kansalle viimeisessä ilmestyksessään runoilijan* sanoin: Hoida puut ja unohda muut!

Mäntlahdessa 26.11.2017

Ilkka Ahmavaara

*Dave Lindholm

VALOKUVA ILKKA AHMAVAARA

Vain keskellä pihamaata on enää auton painoa kantavaa kovempaa maata loskan ja veden alla.

Tiesitkö, että Rantaituvan sääasemalla mitatut säätiedot päivittyvät internetiin minuutin välein yötäpäivää? **rantai.fi**

RANNANTAIAKAA...

KAakonRANTALAINEN KYLÄKULTTUURILEHTI XVIII VUOSIKERTA

Rannantaikaa väki ry:n jäsenlehti, sekä Sydänkylän ja Rakilan osakaskuntien tiedotus.

Julkaisija: Rannantaikaa väki ry, **rantai.fi**
Simonmäentie 18, 49840 Mänttälahti

Vastaava ja taittaja: Ilkka Ahmavaara
p. 045 136 5882, erakko@dlc.fi

Toim.siht: Mervi Hyppänen (ent. Väri)
p. 044 506 0370, mervi@saunalahti.fi

Paino: Solver Palvelut, Anjalankoski
Lehti verkossa: **rantai.fi**

Tämä painos 200 kpl

Ilmestyy kerran vuodenajassa

PANKKITILI: FI95 5506 0020 0615 50

Lehteen tulevat jutut pyydetään toimittamaan lehden toimitukseen Nro1. helmikuun 15pv. Nro 2. toukokuun 15.pv. Nro 3. elokuun 15.pv. 4. marraskuun 15.pv.

LÄHETTÄKÄÄ AINEISTONNE LEHTEEMME HYVISSÄ AJOINI!
Ettei juttunne julkaisu jää seuraavaan numeroon.

ISSN 1795-1054 (Painettu)

ISSN 2324-0792 (Verkkojulkaisu)

Asiaa tai ei - tässä numerossa:

AINEISTO SEURAAVAAN NUMEROON VIIMEISTÄÄN HELMIKUUN 2018 15. PÄIVÄ!

- s.2. Suo siellä, vetelä täällä, pk, Ilkka Ahmavaara
- s.3. Viileä ja märkä kasvukausi, Ilkka Ahmavaara
- s.4. Mänttäläiden liikuntapuisto, Mervi Hyppänen
- s.5. Talven ihme maa, on lunta tulvillaan, Heli Varjakoski
- s.6. Teatterissa, Haminassa, Susanna Korpela
- s.7. Sulo Mäkelä Seuran sysyretki, Risto Muurman
- s.8. Kyläkirkon kuulumisia, Pirjo Järvenkylä
- s.9. Rannanpojat -karonkka, Susanna Korpela
- s.10. Klamila tattoo, Rauno Vaherva
- s.12. Nuoruus ympyröillä, Ronja Tilli
- s.13. Mänttäläiden suurruhtinaskunnan.. Ilkka Ahmavaara
- s.14. Runoja Pimeään, Vappu Harjumaaskola, Veli-Matti Kouki, Ilkka Ahmavaara ja Pirjo Järvenkylä
- s.16. Noitulain sysyretket, Arja Torkkeli
- s.17. Viimein joulukuun Klamilassa, Erkki Kupari

- s.17. Yksi rykmentti, sata tarinaa (kirja-arvio) Tuomo Peltonen
- s.18. Joulun ja talven valot syttyivät, Mervi Hyppänen
- s.19. Meritaimenen kalastamisesta, Tuomo Peltola
- s.19. Maailman suuroin olkiukko Haminaan! Ilkka Ahmavaara
- s.20. Tapahtumat ja ilmoitukset.

RANNANTAIAKAA LEHDEN TILAAMINEN

Voit tilata lehden (4 nro/v) kahdella tapaa, maksamalla yhdistyksen vuotuisen 15 euron jäsenmaksun, tai tilaamalla lehden ei jäsenelle 23 eurolla.

Yhdistyksen tilinumero on:

FI95 5506 0020 0615 50

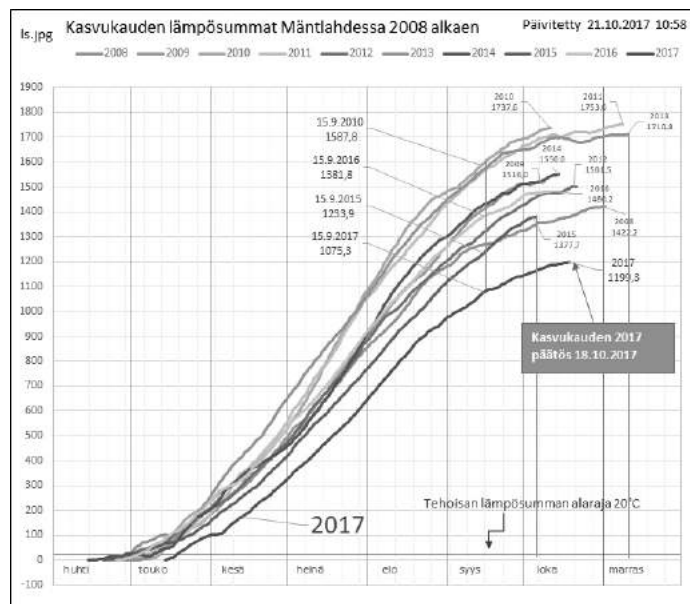
Muista maksun yhteydessä mainita postiosoite, johon lehden haluat.

Lehden vanhemmat numerot luettavissa netissä **vuoden viiveellä** osoitteessa **rantai.fi**

VIILEÄ JA MÄRKÄ KASVUKAUSI

Sademittauksia Rantaituvalla on vain kolmelta vuodelta (yllä). Kahtena aiempina vuonna kasvukauden vesisateisin kuukausi on ollut heinäkuu, tänä vuonna kesä-, elo-, syys- ja lokakuu pistivät paremmaksi.

MERVI HYPPÄNEN:

MÄNTLAHDEN LIKUNTAPUISTO

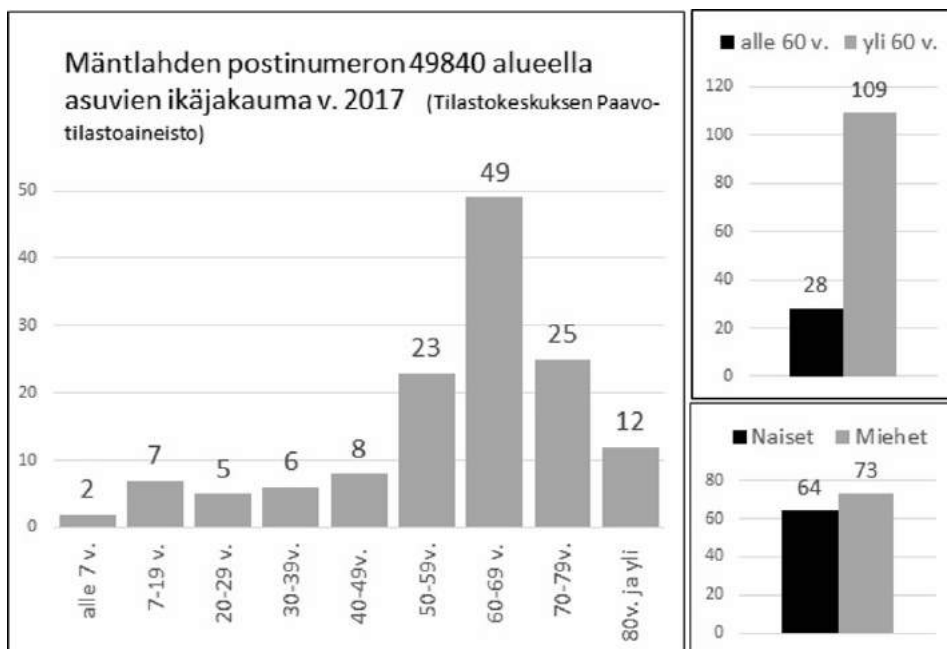

Talvella 2017 heräsi ajatus pieni-muotoisesta liikuntapuistosta lenkipolun varrella Mäntlahden Hyötis-pisteellä. Kansalaisopiston lihas-kuntojumppa Toivolassa oli loppu-nut syksyllä 2016. Vetreät kuitenkin jatkavat kokoontumisiaan joka toi-nen viikko Toivolassa. Osallistuja-määrä on kunnioitettava 21 henki-löä.

Santasenpolkua ja kylää kierretään ahkerasti, mutta kävely, vaikka se hyvää tekeekin, ei riitä. Tarvitaan myös lihaskuntoa ylläpitävää ja li-säävää liikuntaa, sillä ikääntymisen myötä lihasmassa alkaa pienetä 30. ikävuoden jälkeen. 70 vuotiaan li-hasmassa on jo pienentynyt 40%. Ikääntymisen myötä lihasvoima al-kaa heiketä, 50. ikävuoden jälkeen noin 1% vuodessa kiihtyen 65. ikä-vuoden jälkeen.

Lihaskunnan heikkenemisen huomaa ensimmäiseksi rappusissa, nousu alkaa tuntua jaloissa ja kai-teesta täytyy ottaa kiinni. Kauppa-kassi alkaa painaa ja täytyy pysäh-dellä. Sängystä nousemiseen tarvi-taan kädellä auttamista. Kävely hi-dastuu, tulee tasapainovaikeuksia ja kaatumisia.

Lihassmassan pienenemistä ja lihasvoiman heikkenemistä voi jo-

kainen vähentää pitämällä lihak-sensa hyvässä kunnossa harjoitte-lun avulla. Säännöllinen 2-3 kertaa viikossa tapahtuva kuntoharjoittelu kasvattaa lihasten kokoa ja voimaa, sen huomaa jo kahden kuukauden aktiivisen harjoittelun jälkeen.

Hyvällä lihaskunnolla on todet-tu olevan paljon myönteisiä vaiku-tuksia ihmisen hyvinvointiin. Lihaskunnan vahvistaminen ja ylläpitä-minen vahvistaa luustoa, suojaa ni-veliä, parantaa tasapainoa, lykkää dementiaa, suojaa sydäntä, tasaa verensokeria ja helpottaa nukku-mista.

Mäntlahdessa ja lähikylissä asuu pääasiassa eläkeläisiä ja kohta elä-köityviä, joten liikuntapuisto, jossa lihaskuntoa voidaan ylläpitää ja vahvistaa, tulee tarpeeseen. Kevään-lä haettiin Googlelta rahoitusta puiston perustamiseen. Sitä ei saa-tu. Liikuntapaikka lähellä koetaan kuitenkin tarpeelliseksi ja mäntlah-telaiset ovat yksissä tuumin lähte-neet hakemaan rahoitusta pieni-muotoisen liikuntapuiston perusta-miseen Haminan kaupungin Van-hustenhuoltorahastolta. Rannantai-kaa väen koordinoiman hakemuk-sen ovat allekirjoittaneet kylän yh-

distykset ja osakaskunta. Lisäksi Vetreät -toimintaan osallistuvat alle-kirjoittivat hakemuksen henkilökoh-taisesti.

Hyvinvointilautakunta käsittelee ha-kemuksen ajallaan ja toivotaan myönteistä päätöstä, sillä liikunta-puistoon sijoitetut rahat tulevat ta-kaisin moninkertaisesti säästettyinä hoito- ja hoivamaksuina. Liikunta-puiston kustannukset ovat noin 17 000 euroa. Yhden lonkkamurtuman hoito maksaa noin 20 000 euroa. Jos lonkkamurtumapotilas ei kun-toudu kotiin, vaan siirtyy hoiva-asu-miseen, kustannukset hoivan osalta kohoavat 3 000 euroa kuukaudes-sa. Jos esim. 21 lihaskunnostaan huolehtivan vetreän hoiva-asumisen tarve siirtyy kuukaudesta, säästyy veromarkkoja noin 21x3 000 euroa eli 63 000 euroa kuukaudessa. (hinnan arvioinnissa on käytetty apuna Haminan kaupungin palve-lusetelituottajien hinnastoa, joka löytyy kaupungin nettisivuilta. (<http://www.hamina.fi/folders/Fi-les/Seniori/Tehostetun%20palve-luasumisen%20tuottajat.pdf>))

Historiallinen paperi: kaikki Mäntlah-den yhdistykset ja osakaskunta yhteis-työssä.

Mervi Hyppänen

HELI VARJAKOSKI:

TALVEN IHMEMAA, ON LUNTA TULVILLAAN...

Toiveissa olisi valkea joulu, mutta sitä ei voi kuin toivoa. Lehden painamisaikaan on tapahtunut Klamilassa, ainakin Klamilan Koulun vanhempainyhdistyksen järjestämä Joulutori marraskuun viimeisenä sunnuntaina ja koulun Itsenäisyyspäivän-juhla itsenäisyyspäivän aattona. Odotettavissa näin etukäteen tiedossa juhlavia asuja, "presidenttiparin" kättely ja esityksiä, jotain herkkuja myös. Tulevaisuutta varten pitää harjoitella käyttäytymistä pukujuhlassa, siten istuu hyvin koulun tapahtumaksi.

Kylätuvan käsityöläiset ovat toisena vuonna peräkkäin neuloneet sukat ekaluokkalaisille, tänä vuonna tehtiin Suomi 100 hengessä sini-valkoiset. Toivottavasti sukkile löytyy käyttöä, kotona tai koulussa, tai voihan ne antaa eteenpäinkin ilahduttamaan jotakin toista, jolle itselle ole tarvetta. Suurkiitos taas aikaansa ja vaivaansa, sekä lankansa ekaluokkalaisten hyväksi tehdyille tuhlanneille ahkerille käsityöläisille.

Käsityöläiset ovat olleet myös muutenkin ahkeria, kylätuvalta löytyy varmasti satoja sukkapareja, lisänä paljon lapasia, huiveja ja runsaasti muitakin käsitöitä. Valikoima muuttuu ja uusia tuotteita saapuu viikottain, tulkaahan katsomaan ja ostamaan jouluisia lahjoja.

Tammikuun viimeisenä viikonloppuna tapahtuu taas, jo kolmannen kerran järjestettävät Tammikuun Tulet. Säiden herra päättää luistelun ja mäenlaskun onnistumisesta, mutta ainakin askartelemaan ja makkaraa paistamaan pääsee. Ja muuta ei paljastetakaan vielä. Seuraavasta lehdestä voi sitten lukea, mitä tapahtui.

Kyläläisille pitää antaa oikein kunniainnointia Salen pihassa olevan ekopisteen siisteydestä. Somesta olemme lukeneet, kuinka mm. Virojoella ekopisteeseen kertyi paljonkin sinne kuulumatonta romua. Klamilassa on kylläkin romupiste, johon kertyy paljonkin sinne kuulumatonta tavaraa. Niiden kustannuksen on maksanut kyläyhdistys, mutta meillä alkaa olla mitta täynnä. Harkitsemme romunkeräyksen lopettamista, jolloin metalliromut ja muut pitäisi viedä Miehikkälän pienjäteasemalle. Romunkeräyspiste on yksityisellä maalla,

VALOKUVA: HELI VARJAKOSKI

joten maanomistajankin mielipide on tärkeä asiasta päätettäessä. Eli viekää jatkossa ne jääkaapit, pakastimet, öljyt, renkaat ja televisiot vaikka sinne, mistä otatte uuden. Heillä on velvollisuus ottaa ne vastaan maksutta.

Ensi kesän suuri voimanponnistus Klamilassa on suomalais-virolaisin voimin rakennettava Sepramarkkinat la-su 7.-8.7.2018 Talkoolaisia tarvitaan moniin tehtäviin, parkkipaikalla, ohjelman järjestämisessä ja monessa muussa. Tästä tarkemmin lisää myöhemmin. Kannattaa kuitenkin varata kyseinen viikonloppu vapaaksi muista toimista, että pääsee osallistumaan joihinkin tarpeellisiin tehtäviin. Samalle viikonlopulle osuvat myös Fish&Soul ja Hapanvelli juhla.

Ja vielä muistutus kaikille, jotka pimeässä kulkevat. Heijastin on halpa henkivakuutus. Ei paina taskun pohjalla paljoa, on helposti esiinotettavissa ja saattaa pelastaa henkesi. Aikamoinen kapistus! Ja niitä jaetaan monissa paikoissa ilmaiseksi, mutta kaupastakin saa monenlaisia pikkurahalla. Näkymisiin!

Heli ja Maikki Kylätupa Ronkulista

VALOKUVA: ILKKA AHMAVAARA

Kylätuvan aukiolo joulukuussa: ti-pe klo 10-17, lisäksi viikoilla 49-50 la-su klo 11-14. Joulukahvituksen ja arpajaiset pidämme to 21.12. klo 10-16. Ja perjantaina 22.12. suljemme jo klo 14. Vietämme joulunpyhiä ja loppiaista pitkään, olemme suljettuna

23.12.2017-8.1.2018. Avaamme jälleen ti 9.1.2018 klo 10. Tammikuussa ei tule Ripatin leivonnaisia lainkaan, sitten helmikuussa palaamme arkeen. Hapanvelliähän tulee myyntiin aina kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona, paitsi tammikuussa.

SUSANNA KORPELA:

TEATTERISSA, HAMINASSA

Tänä syksynä Haminan Teatterin päätuotantona oli lämminhenkinen komedia Avioliittosimulaattori, jonka ohjaajana toimi Kyläteatteri Marmut:n esityksistäkin tuttu Henri Saarainen. Juoni pohjautuu itäsuomalaisen naisen Ainon (Eveliina Arminen) ja länsisuomalaisen miehen Jussin (Jan Mykkänen) rakkaustarinaa, jota kulttuurien yhteentörmäys värittää Ainin lähtiessä Jussin kotitalalle kuukauden mittaiselle avioliittosimulaattorille.

Kyläteatteri Marmut:n porukkaa sekä muutama kyläläinen - yhteensä 15 teatterinystävää - päättivät lähteä katsomaan Henrin uusinta tuotosta perjantaina 10.11, eivätkä joutuneet pettymään näkemäänsä. Esitys alkoi hieman hidastempoisesti - Maria Urpalaisen sellolla soittama Uralin Pihlajakin tuntui hieman pitkältä heti alussa, mutta vähitellen komedia pääsi vauhtiin eikä sitä katsoessa voinut olla nauramatta. Päästyään hidastempoisten turkulaisten pariin puhelias Aino totesi tuntevansa itsensä kuin tiivoliksi, joka oli tullut taloon eikä liiperiläisten vanhempiensa Mirjan (Satu Kankala) ja Martin (Markku Lahti) päätös tulla myös tutustumaan paikkaan ainakaan hidastanut menoa tilalla. Jussin isä Unto

VALOKUVAT: SUSANNA KORPELA

Esityksen alkua odottelemassa Pentti Järviö, Marjatta Korpela, Marja Taari, Tarja Porkka ja Aino Harju.

(Jaakko Hämeenniemi), setä Erkki (Jorma Hilska) ja veli Jaakko (Jaro Suntio) toivottivat vieraansa tervetulleiksi, vaikka eivät aina ihan ymmärtäneetkään mistä oli kyse - varsinkin kun soppaa sekoittamaan saapuivat vielä Ainin entinen miesystävä Tuomo (Aki Järvenpää) ja ystävä Tiina (Maarit Leinonen). Loppujen lopuksi "möröt" turkulaisetkin oppivat hieman avautumaan tunteistaan, tai kuten yksi heistä totesi: "Ainahan minä olen puhunut, vaikken ole mitään sanonut".

Käsiohjelmassa Henri itse kertoo kokemuksestaan mm. näin: "Olen

ensimmäistä kertaa ohjaajana Haminan Teatterissa. Nyt kun olen päässyt taloon sisään olen huomannut, miten osaava ja innostunut joukko täällä on. Eihän näiden ihmisten kanssa voi kuin onnistua."

Teatterin väliajalla nautimme maittavat kahvitarjoilut, ja pääsin keskustelemaan myös katsomossa olleen Neuvo-teatterin näyttelijän Niina Arolan kanssa. Hän kertoi olevansa heidän ryhmän nuorimmasta päästä (25-vuotias) ja toivoi, että teatteriharrastuksen pariin tällä seudulla saataisiin lisää nuoria ja myös lapsia esiintymään. Meidän ryhmässämme mukana ollut oman kyläteatterimme näyttelijä Pentti Järviö totesi kahvien lomassa, että ei niinkään seuraa katsomossa juonen kulkua, vaan näyttelijöiden tulemisia ja menemisiä ja muita Henrin ohjaamia asioita teatterin kulusa.

Kaiken kaikkiaan kokemus oli mielenkiintoinen ja viihdyttävä - hyvää työtä niin ohjaajalta, näyttelijöiltä kuin muiltakin Avioliittosimulaattorin tekemisessä mukana olleilta. Lähtiessämme Mervi Hyppänen tiivisti hyvin sanoihin: "Olisi tätä voinut vielä pidempäänkin katsoa!"

Katsomossa ylh. Aino Harju, Arto Tulkki, Pentti Järviö, Timo Porkka, alh. Marjatta Korpela, Tapani Korpela, Marja Taari, Anna-Mari Suortti ja Kyösti Mäkelä.

Susanna Korpela

RISTO MUURMAN:

SULO MÄKELÄ SEURAN SYYSRETKI 22.10.2017 LUUMÄELLE

Sulo Mäkelä Seura toteutti sunnuntaina 22.lokakuuta 2017 neljännen syysretken Luumäelle. Retken kohteen valinnalla haluttiin kunnioittaa 100 vuotiaan Suomen yhtä merkittävimmistä itsenäisyysmiehistä, kolmatta Presidenttiämme Pehr Evind Svinhufvudia. Seuran jäsenistä retkelle osallistuivat Aino Harju, Eija ja Olavi Mainela, Arto Tulkki, Timo Porkka ja Risto Muurman.

Klo 10.00 alkaen osallistuttiin Luumäen seurakunnan kappalaisen Ritva Wainosen pitämään Jumalanpalvelukseen Luumäen kirkossa, minkä jälkeen nautittiin seurakuntatalissa paikallisten yrittäjien kirkkokansalle tarjoamat pullakahvit. Kirkkoon olisi enemmänkin sanankuulijoita mahtunut, nyt heitä oli kolmisenkymmentä. Valitut virret tuntuivat vierailta, joten virsilauluusuksista tulikin lähes kanttorin yksinlauluesityksiä. Mieleen tuli, että virretkin tuntuivat tutummilta, jos kävisi kirkossa useammin. Jumalanpalveluksen aikana kunnioitettiin Sulo Mäkelä Seurasta iäisy-

VALOKUVAT: RISTO MUURMANIN ARKISTO

teen siirtyneitä Erkki Helamaata ja Kerttu Uskia sytyttämällä molemmille muistokynttilät.

Kahvitilaisuuden jälkeen siirryttiin Pehr Evind ja Ellen Svinhufvudin jyrkälle hautapaadelle, jossa Ritva Wainonen kertoi kiinnostavasti Luumäen kirkon, kirkkomaan ja seurakunnan historiasta ja nykytilasta. Esityksen jälkeen Risto Muurman, Eija Mainela ja Ritva Wainonen lasivat sinivalkoisen kukkavihkon presidenttiparin hautapaadelle. Kukkavihkon teksti: Satavuotiaan Suomen merkittävintä itsenäisyysmiestä, Presidentti Pehr Evind Svinhufvudin kunnioituksella muistaen ja itsenäisyydestämme kiittäen SULO MÄKELÄ SEURA Samalla haluamme muistaa myös Ellen Svinhufvudia, Presidentin puolisoa.

Tämän jälkeen siirryttiin Itsenäisyyden tietä pitkin entiselle Luumäen motellille, josta jatkettiin jalan Salpalinjan osana olevalle Kivijärven padotuslaitteelle. Kivijärven pato on betonipato, jonka avulla Kivijärven vettä säännösteltiin sen etelärannalla olevan harjun takana olevan alueen tulvitukseen. Toimenpiteellä oli tarkoitus estää ja hidastaa vihollispanssareiden etenemistä.

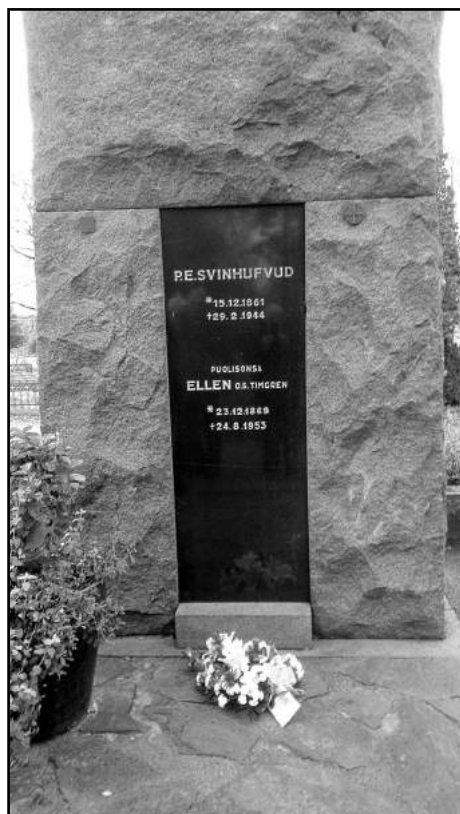
Seuraavana kohteena oli Kotkaniemi, presidenttiparin vuonna 1908

omistukseensa hankkima 17 hehtaarin rantatila rakennuksineen. Myöhemmin tästä presidenttiparin kodista tuli Kotkaniemen kotimuseo. Päärakennus piha-alueineen oli nyt remontin alla, joten päärakennukseen ei päästy sisälle. Itse päärakennus on kauniilla paikalla Kivijärven rannalla ja vaikutti ulkoapäin hyväkuntoiselta. Rannan ja rakennuksen välissä oli laaja puutarha, joka on ollut varmasti tärkeä Ellen Svinhufvudille. Pihapiiri sisälsi useita pienempiäkin rakennuksia. - Tällä hetkellä Kotkaniemi-säätiö vastaa Kotkaniemen kotimuseon museotoiminnasta ja toimii vuokralaisena Kotkaniemen kiinteistössä. Kohteen omistaa valtio, kunnossapidosta vastaa Senaatti-kiinteistöt ja toimintaa valvoo Museovirasto. - Remontin jälkeen Kotkaniemessä kannattaa ehdottomasti vierailla !

Retki päätettiin noin klo 15 Luumäen keskustassa Taavetissa, jossa nautittiin maittava lounas.

Lämmin kiitos Luumäen seurakunnalle ja kaikille retken osallistujille. Erityiskiitos Tulkin Artolle, joka hoiti yhteydenotot ja toimi paikallisena oppaana.

Risto Muurman

PIRJO JÄRVENKYLÄ:

KYLÄKIRKON KUULUMISIA

Klamilan kirkossa vietettiin ison joukon voimin 19. marraskuuta kirkon 62. vuosijuhlamessua, pappina Anne Koivunen, kanttorina Inna Heikkilä ja tekstinlukijana Juho Olli. Kuoron laulu kuului kauniisti juhlovassa kirkkosalissa, jonka keskikäytävälle oli hankittu uusi matto alkuperäisen paikalleen murenevan tilalle.

Heikki Haaja oli kappalaisen iloksi ehtinyt rakentaa ehtoollispikareille hyllyn alttarin reunaan. Messun jälkeen siirryttiin kerhohuoneeseen seurakunnan tarjoamille täytekekkekahveille, jossa mukavan jutustelun ohella Jarmo Uotila kiitteli lämpimästä tilaisuudesta länsipuolen väkeä sekä talkoolaisia.

Klamilan Kirkon Tuki ry:n syyskokouksessa 18. päivä lauantaina alusta asti yhdistyksen perustajana ja äiti-hahmona toiminut Tytti Klami jäi pois hallituksesta vaikkakaan ei kokonaan muusta toiminnasta. Tuula Klami jatkaa puheenjohtajana, Annamari Takala varapuheenjohtajana, muut hallituksen jäsenet ovat Aila Bordi, Heikki Lommi, Raili Jaakkola, Tatu Klami, Pirjo Järvenkylä sekä varajäsenet Liisi Byckling ja Veijo Tompuri.

Pirjo Järvenkylä

VALOKUVA: ILKKA AHMAVAARA

KyläkirKKo on nyt pimeän aikaan kauniisti valaistu.

VALOKUVA: PIRJO JÄRVENKYLÄ

Tytti Klami, alusta asti kirkon hyväksi työtä tehnyt, ahkera "kirkon leidi".

VALOKUVA: PIRJO JÄRVENKYLÄ

Uusi matto kirkossa.

SUSANNA KORPELA:

RANNANPOJAT -KARONKKA

VALOKUVAT: SUSANNA KORPELA

Yksi Kyläteatteri Marmut:n teatterikesä saatiin jälleen päätökseen ja sen kunniaksi vietettiin perjantaina 22. syyskuuta Rannanpojat-näytelmän karonkka Mäntlahden Toivossa.

Sana karonkka juontaa juurensa venäjänkielisestä sanasta korona (suom. kruunu), joten sitä voidaan pitää "kruunajaisina" (Wikipedia). Merkitykseltään karonkka on sekä akateeminen perinne (väitöstilaisuuden jälkeen illalla järjestettävä juhlatilaisuus) että teatteriesitysten sekä elokuvien ja TV-sarjojen kuvausten päätteeksi järjestettävä juhla, johon osallistuvat tuotannon työryhmän jäsenet.

Rannanpojat-näytelmän esiintyjiä ja ohjaaja katsomassa miltä esitys yleisön silmin ensi-illassa näytti.

Nuorimmatkin näyttelijät Sinna (7 v) ja Jasu (9 v) pääsivät mukaan juhlimaan. Myös tulevana kesänä on lapsillekin rooleja luvassa, mikäli näyttelijöitä niihin löytyy mukaan.

Illan ohjelmassa oli ensin ruokailu, jonka hoitamisesta tänä vuonna vastasi menestyksekkäästi Arto Tulkki. Ruoan jälkeen Rannanpojat-näytelmän toteutuksessa mukana olleet pääsivät ensimmäisen kerran itse katsomaan aikaansaannostaan ensi-illassa kuvatun videon muodossa.

näytelmään, jonka sisältöä ja alustavaa roolijakoa käytiin hieman läpi. Harjoitukset ensi kesän näytelmää varten käynnistyvät jälleen vuoden alussa, ja mukaan tähän harrastukseen pääsee ilmoittautumalla Haminan Kansalaisopiston kautta - tervetuloa teatteriin!

Susanna Korpela

Illan päätteeksi käännettiin jo katsetta tulevaan vuoteen ja uuteen

Myös ensi kesänä käsikirjoituksesta vastaa Risto Muurman, joka kuvassa on kertomassa hieman tulevasta suunnitelmista.

KLAMILAN IHMEET, TARUA VAI TOTTA? RAUNO VAHERVA:

KLAMILA TATTOO

Hamina Tattoo sotilasmusiikkitaapahtuma alkoi vuonna 1990 Haminan satamassa Stevekon varastohallissa. Orkesterien jäsenet oli majoitettu varuskunnan kasarmeihin. Kyselin järjestäjiltä, miten soittajat viettävät vapaa-aikansa. Sain kuulla, että järjestäjien puolelta ei pystytty Tattoo-ohjelman lisäksi muuta järjestämään. Kysyin, että voisiko joku soittokunta Tattoon aikana vierailla Klamilan satamassa. Tattoosihteeri sanoi, että ota yhteys telvella ennen seuraavaa Tattoota ja jos tarjoat orkesterille ruoat ja maksat kuljetukset, estetä orkesterin tulolle Klamilaan ei ole.

Kyselin yhteistyöhaluisia Klamila Tattoolle, kun se mielestäni oli hyvä idea. Eipä löytynyt hakukaita ja yksi tapahtumia lipsahdi ohi.

Vuoden 1994 tattoovuonna otin riskin ja varasin tattoo toimikunnalta orkesterin ja ajattelin, että pakokohan joku yhteistyökumppani pitää löytää ja jos ei löydy olisihan se komiaa, jos 50-miehinen orkesteri soittaisi omalla pihalla.

Hailikisoissa kerroin Klamilan Vedon puheenjohtajalle ongelmani. Hän sanoi heti, että pannaanpa pippalot pystyyn. Hankit-

tiin Klamilan Vedon nimissä lääninhallitukselta olutlupa ja poliisilaitokselta huvilupa. Keitettiin lohiosoppa. Niinpä ensimmäisessä Klamila Tattoossa soitti Amiraliteetin Soittokunta Venäjältä ja orkesteri sai ansaitsemansa oluet ja lohisopat. Lopuksi vielä Akin pumppu tahditti tanssit. Orkesterin jäseniä osallistui niin tansseihin kuin musiointiinkin. Koukin kuorokin sai mainetta laulamalla sanoittamansa Tattoo laulun Kohtalokas samba sävelin.

Hauskinta oli se hetki, kun odottelin Kujansuun baarissa orkesteribussia, joka oli vähän myöhässä. Kun bussia ei kuulunut, baarin vakioasiakkaat innostuivat ilkkumaan, että tiesivät, ettei mitään Klamila Tattoota olekaan. Olisittepa nähnyt porukan ilmeen kun bussi tuli ja pyysin porukkaa tulemaan kuuntelemaan korkeatasoista musiikkia. Eipä kukaan lähtenyt mukaan.

Kun orkesterin lähdön hetki koitti, puuttui muutamia soittajia. Suuretsinnän tuloksena kadonneet löytyivät metsiköstä tutustumassa suomalaisiin tyttöihin. Muistoksi Klamilaan jäi lukuisia määräsoittokunnan t-paitoja.

Vuoden 1996 Klamila Tattoo olikin

Klamilassa tapahtuu
KLAMILA TATTOO
Klamilan kalasatamassa
Maanantaina 31.7.2000 klo 18.30 alkaen
The Band of the Adjutant General's Corp
and Pipe Band of the Irish Guards
32 sotilassoittajaa Isosta-Britanniasta esiintyy
instrumentteina puhallimet, rummut ja säkkipillit
Konsertin jälkeen
tanssit tahdittaa Terässiipi
noin kello 23.00 asti
Lohisoppaa, Makkaraa, Kahvia,
Virvokkeita, Olutta, Tanssia
ja Englannin opiskelua
Järjestää Klamilan Veto ry ja Kulttuurilautakunta

Ilmoitus Kaakonkulmassa,

jo rutiinia ja uusi satama antoi loistavat puitteet. Yritin saada kuntaa osallistumaan kustannuksiin ja vein Leningraadin Alueen Keskus-sotilassoittokunnan avustajineen (70 henkeä) esiintymään kunnan-talon rappusille. Hienon esityksen jälkeen kunta ei tarjonnut edes kahveja. Kuitenkin kunnanjohtaja kertoi myöhemmin olleensa esityksen aikana allekirjoittamassa Paris Centerin esisopimusta Vaalimaalle ja kehuneensa, että Virolahdella on tapana suurten hankkeiden yhteydessä kuunnella suurten venäläisten orkestereiden esityksiä. Onneksi Klamilassa lohiosoppa kaljoineen odotti. Ukkoskuuron aiheuttama pyörremyrsky tempaisi lohiosoppapadan suojana olleen telan taivaisiin. Komea näky. Onneksi orkesteri oli jo ruokaillut ja odoteltiin paikallisen orkesterin tanssitahteja, välillä vain sähköt katkeili. Tämä venäläinen orkesteri oli vähän jäykkää iäkkäämpää porukkaa, eikä osallistunut tansseihin. Vauhti parani omassa joukossa vieraiden lähdettyä.

1998 Klamila Tattoo sai vieraaksi taas saman tiukan kapellimestari Aleksei Karabanovin johtaman Amiraliteetin Soittokunnan Venäjältä. Ennalta sovittua jalkapallo-ottelua ei saatu pitää ja muutoinkin porukka oli tiukassa komennossa aina ruokailua myöten. Soitto oli

VALOKUVAT: RAUNO VAHERVAN ARKISTO

Säkipillejä soittaa Pipe Band of the Irish Guards

kuitenkin korkeatasoista. Vireaiden lähdettyä jatkettiin tansseilla. Mietin miksi edellisen kerran sama soittokunta irroitteli mukavasti paikallisten kanssa. Selvisi, edellisen kerran kapellimestari otti muuttaman soittajan mukaan yksityistilaisuuteen ja jätti muun porukan alemman päällystön huomaan.

Vuoden 2000 tattoo orkesteria kysellessä pyysin jonkun muun maa-laisia kuin venäläisiä soittajia. Niinpä saatiin Klamilan satamaan vähän eksotiikkaa. The Band of the Adjutant General's Corps and Pipe Band of the Irish Guards. Kaikkiaan 32 soittajaa Iso-Britanniasta esiintyi instrumentteina puhaltimet, rummut ja säkkipillit. Vihdoin sain kunnankin järjestelyihin mukaan, kun kulttuurilautakunta suostui maksamaan lehtimainoksen. Lopuksi tanssittiin Terässiiven tahdissa. Tapahtumaa juhlisti myös Suomenlahden tilaa tutkinut merentutkimusala Aranda Klamilan sataman laiturissa. Samoin minulla oli ilo jutella RUK: kurssin 216 oppilaiden kanssa, joita oli komennnettu soittajille apumieheksi. Olihan kurssi oman 116 kurssin kummikurssi.

Tämän hienon onnistuneen konsertin jälkeen yritin saada jatkajaa Klamila Tattoolle kunnasta ja kylältä huonolla menestyksellä. Klamilan Vedon johtokin vaihtui. Niinpä neljään kertaan jäi Klamila Tattoo, joissa aina kuitenkin parisataa henkeä sai kuulla korkeatasoista kansainvälistä musiikkia.

Tapahtumaa varten tarvitsi vain sopia Tattotoimikunnan

VALOKUVAT: RAUNO VAHERVAN ARKISTO

Yleiskuva, otettu merentutkimus Arandan kannelta.

Esiintymistä juhlistanut merentutkimusala Aranda taustalla.

kanssa alkuvuodesta järjestelyistä: aika, paikka, vastuuhenkilö, huvilupa, ruoka(lohiosoppa) ja juomat(oluet) soittajille sekä maksaa kuljetuskustannukset Haminasta Klamilan satamaan ja takaisin (1500mk).

Historiaan tulee kirjata kiitokset Klamila Tattoosta talkooväelle ja erityisesti seuraaville henkilöille: Hamina Tattoo toimikunnan sihteerit Mirja Kallio (järjesti orkesterit)

Klamilan Vedon puheenjohtaja Ossi Yrjönen (avusti byrokratiassa, järjesti talkooporukan ja keitti lohiosopan)

Klamilan Vedon tunnollinen, vastuuntuntoinen jäsen Erkki Sipilä (laittoi paikat kuntoon esitys-, katsomo- ja ravintolatiloja varten)

Jäihän tämä väriläiskän loppuminen vähän kaivelemaan klamilalaittain, mutta olin jo päättänyt lopettaa touhuamisen kylän eteen ja syyn kerron sitten seuraavassa artikkelissa.

The Band of the Adjutant General's Corps soittaa verkkovajaan rakennetussa ravintolassa

Torreviejassa 8.11.2017

Rauno Vaherva

RONJA TILLI:

NUORUUS YMPYRÖILLÄ

Haminan Kaupunginmuseo ja Nuorisovaltuusto ovat päättäneet yhteistyössä luoda ainutlaatuisen näyttelyn, joka tuo Haminan nuorisokulttuuria eri vuosikymmeniltä takaisin nykypäivään, aina 50-luvulta asti. Näyttelyn nimeksi onkin valittu osuvasti "Nuoruus ympyröillä".

Molemmat näyttelyä tuottavat tahot ovat lähteneet innoissaan ja aktiivisesti ideoimaan tapoja, joilla sekä Haminassa nuoruusvuotensa viettäneet että nykyäänkin koulunpenkkejä kuluttavat teinit kiinnostuisivat näyttelystä. Näyttelyn avajaiset on tarkoitus pitää ensivuoden ystävänpäivänä Lasten Kulttuuriviikoilla ja näyttelyn on määrä jatkua kesän 2018 loppuun.

Tarkoituksena on leikitellä ajatuksella, millaista elämä olisi ollut, jos sosiaalinen media olisi jo tuolloin ollut olemassa, sekä luoda museon tiloihin muutama todellisen näköinen nuoren huone eri vuosikymmeniltä. Osa nuorisovaltuutetuista on myös riemuissaan lupautunut puukeutumaan nuoriksi vuosikymmenten varrelta näyttelyn avajaispäivänä.

–On mielenkiintoista nähdä, minkä-

VALOKUVA: MIMI KORJUS

Sanni Korjus, punainen huivi ja nahkatakki

laista elämä ja tyyli on ollut vanhempiemme ollessa nuoria, miettivät nuorisovaltuutetut Mimi ja Sanni Korjus.

Jotta näyttelystä tulisi mahdollisimman monipuolinen ja teemaansa kuvaava nuvalaiset toivovat, että ihmiset tutkisivat kaappejaan sekä valokuva-albumiaan ja ottaisivat yhteyttä Museo Nuva Facebook-tiliin löytöjä tehtyään. Tarkoituksena on kerätä pienesineistöä, valo-

kuvia, julisteita, vaatteita ja kodin tekstiilejä eri vuosikymmeniltä, sekä haastatella ihmisiä ja kerätä tarinoita heidän nuoruusvuosiltaan Haminassa.

Nuvalaiset ovat jo penkoneet omia ja vanhempiensa kaappeja etsiesään näyttelyyn soveltuvia vaatteita ja fiilistellessään projektia, myös yksi infotilaisuus ja aineiston vastaanottopäivä on jo järjestetty. Seuraava vastaavanlainen tilaisuus on tarkoitus järjestää tammikuussa.

Ronja Tili

VALOKUVA: RONJA TILLI

MITEN PÄÄSET MUKAAN?

• Ota yhteyttä Facebookissa: Museo Nuva

• tai laita sähköpostia: hanna-kaia.lahde@hamina.fi

**Mimi Korjus,
60-luvun keltavalkoi-
nen mekko**

VALOKUVA: SANNI KORJUS

Ronja Tili, 90-luvun liivi ja farkut

ILKKA AHMAVAARA:

MÄNTLAHDEN SUURRUHTINASKUNNAN ILMATIETEELLINEN TUTKIMUSASEMA

Mäntlahti ei ole mikä tahansa paikka maapallolla, eikä edes maailman-kaikkeudessakaan, sillä juuri täältä aikojen alussa sai kaikki alkunsa. Lähesuolla on tapahtuneesta alkuräjähdyksestä enää jäljellä isämeidän kivi, sekä tietenkin ajaton Mäntlahden suurruhtinas, joka silloin tällöin haluamanaan ajankohtana ilmestyy kiven päälle antamaan julistuksensa, milloin mistäkin.

Suurruhtinaalla oli aikoinaan myös kardinaaleja, näkymätömissä pysytteleviä sisäpiiriliäisiä ja neuvonantajia, jonkinlaisia maahisia, mutta hän vaihtoi virkanimityksen kuultuaan sen olevan uskonnollinen virka, suurruhtinas kun edustaa huipputieteellistä huippumaailmankuvaa, nykyinen virkanimike neuvonantajille on kardani. Suurruhtinaan arvonimiä puolestaan on myös Kaiken huippu ja Suuri olematon, sillä olematon edustaa kaikkea sitä tietoa, mitä emme tiedä, ja sen tiedon määrä on rajaton, kaiken huippu.

Vielä keskiajalla hänen julistuksiaan käytiin ahkeraankin kuuntelemassa, mutta sitten myöhemmin teollistumisen ja valistuksen ajatusten yllettyä Mäntlahteenkin, ihmiset menettivät mielenkiintonsa. Esimerkiksi sellaiset ilmoitukset, että omenapuut voisi kääntää kasvamaan maahan päin niin, että omenat ovat mukuloina maassa ja juuret ilmassa, vei kiinnostuksen suurruhtinaan julistuksiin. Kansa arveli tietävänsä jo paremmin.

Mutta 2000 luvulla alkoi Mäntlahdesa viritä kiinnostus kylän menneisyyteen myös tieteellisemmässä mielessä ja sitä tutkittaessa huomattiin alkuräjähdyksen sijaintipaikka ja myös uudelleen Suurruhtinaan ajoittainen

ilmestyminen Isämeidän kivelle. Vuonna 2007 lokakuussa kuulin itse Suurruhtinaan suusta julistuksen, että Mäntlahdesta puuttuu Ilmatieteellisen tutkimuslaitoksen sääasema. Ajattelin, että ainakin lämpötilojen suhteen voin sen pistää pystyyn, kun löysin Lidlistä halvan Tronic mittarin, jonka sai ajastettua mittaamaan automaattisesti vuorokauden lämpimimmän ja kylmimmän arvon.

Työlästä tuossa oli se, että joka vuorokausi täytyi minun (tai jonkun muun) olla hereillä puoliltaöin kirjaa massa nuo lukemat ylös. Näin meni noin seitsemän vuotta joka ikinen päivä. Tosin nyt automaattisen sääasemankin aikaan aina iltaisin päivittäin sääaseman sivuille vähintään kuusi kaaviota. Aseman data sinänsä päivittyy monilta osin suoraan internetiin automaattisesti, mutta on joitakin esitystapoja, joita se ei hallitse ja ne täytyy tehdä yhä käsin. Toimenkuvani on majakanvartijan kaltainen.

Automaattinen sääasema on ollut käytössä vasta kolmisen vuotta. Ensimmäinen laitteisto hajosi jo ensimmäisenä käyttövuonnaan salaman iskuun ja laitteisto korvattiin langattomalla järjestelmällä, joka näyttää kestävänsä salamointia hyvin.

Rehellisyyden nimissä yksi syy sääaseman perustamiseen oli myös ylimaallisen tehokkaasti lobattu ilmastomuutos, josta milloin minkin päivän säätä pidettiin esimerkkinä ja myös muisteltiin aiempien vuosien säitä päin prinkkalaa. Ilmasto ja sää kun ovat jossain määrin eri asioita, paitsi jos ilmastomuutos aiheuttaa poikkeuksellisia säätiloja, joista toisaalta suomalainen sää koostuu.

Tieteellisessä mielessä sää siis olisi poikkeuksellinen vain, jos se johtuisi ilmaston muutoksesta, vaikka tavanomainenkin sää on usein poikkeuksellinen. Jokaisen päivän säätä ei ole vielä kyetty mallintamaan ennustettavasti Mäntlahdenkaan tutkimusasemalla, joten joudumme tyytymään mittauksiin, jotka kertovat vain menneestä ajasta. Ennusteita seuraamme Forecan ja Ilmatieteenlaitoksen palveluista.

Ilmanpaine-, kosteus- ja lämpöantureille on auringolta suojaavien metsien hakuiden myötä jouduttu rakentamaan valosuojat koilliselle ja lounaiselle sivulle.

VALOKUVAT: ILKKA AHMAVAARA

Suurruhtinas Isämeiden kivellä.

Tuulimittarit n. 7 m korkeudessa.

Sademittari noin 70 cm korkeudessa.

Ilkka Ahmavaara

VAPPU HARJUMAASKOLA, VELI-MATTI KOUKI, ILKKA AHMAVAARA

RUNOJA

Ihme

Tavoititko hänet.
Löysitkö hänen kanssaan sen, jota sanoiksi ei voi pukea.
Pysähdytkö rinnalle näkemätöntä näkemään.
Kasvojen loiste, koko olemus sen kertoi.
Jos et mukaan päässyt, olit kuitenkin onnellinen hänestä,
jolle niin paljon oli annettu.
Lapsi ja sinä ihmeen edessä.
Jotakin siitä tarttui sinuun jakaessasi sen hänen kanssaan.

Vappu Harjumaaskola

Nuoret elävät tulevaisuudessa, vanhukset
menneisyydessä ja lapset nyt.
Siinä se on ihmisen
valinnanvapaus.

*

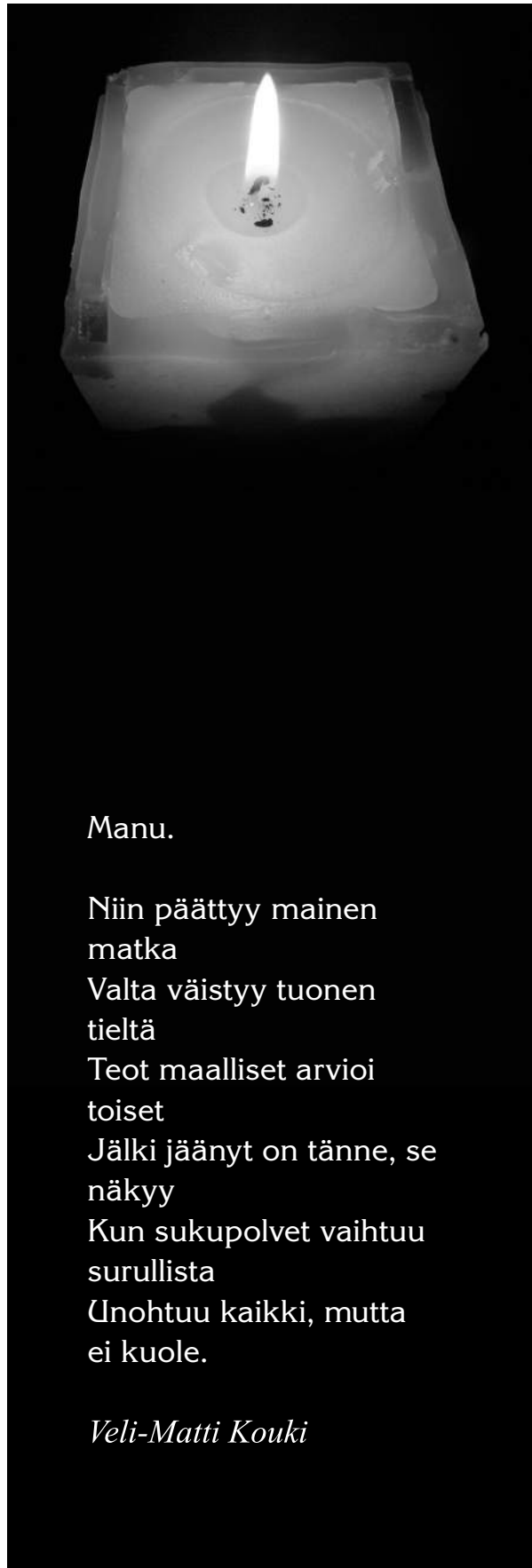
Niin se nuoruus meni
leivän perässä juostessa,
vanhuus sitten siinä
että ehtisi syödä leivän
ennen kuin se homehtuu.

*

Saapas näkee, kenkä tietää:
sukat haisee kuin hallitus
ja kansa sietää.

Ilkka Ahmavaara

VALOKUVA: VAPPU HARJUMAASKOLA

Manu.

Niin päättyy mainen
matka
Valta väistyy tuonen
tieltä
Teot maalliset arvioi
toiset
Jälki jäänyt on tänne, se
näky
Kun sukupolvet vaihtuu
surullista
Unohtuu kaikki, mutta
ei kuole.

Veli-Matti Kouki

JA PIRJO JÄRVENKYLÄ:

PIMEÄÄN

KALENTERI

Leskenlehdistä lähtien
kesän päivät kulkivat kukkien nimillä.
Rentukoita rannoilla
puna-ailakkeja kallioilla
vuokkoja voikukkia leinikkejä,
ja joka päivä joukko kasvoi.

Ihmettelin niiden määrää ja kasvuvauhtia
ja mietin nimiä, en tuntenut jokaista,
eivät kai nekään minua.
Vaahteroissa oli valot, tuomissa tuoksut.

Tervehdin kaikkia vilpittömiä silmiä
kylätien varrella:
lemmikkejä ja orvokkeja
komeita mesiangervoja
metsätähtiä ujoina puiden alla
nuppuja pensaissa
maitikkayhteisöjä vaatimattomina
kanervia punaisina varvikkoina
mesimarjoja risukoissa.

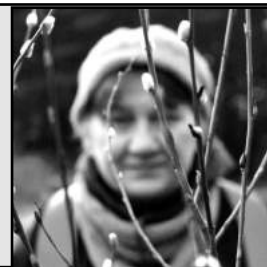
Kukkia oli enemmän kuin muistin,
erilaisia enemmän kuin tiesin,
keltaisia valkoisia punaisia sinisiä
meriä runsaimmillaan!

Näin kuusten ruusujen maastoutuvan oksiin,
kielojen kääntävän leveät selkensä
ja horsmien kiipeävän latvojensa yli maailman tuuliin.
Ne kaikki tulivat ja lähtivät
kukin tavallaan omassa aikataulussaan
viivytellen tai pikaisesti,
tulivat ja lähtivät, jokainen.

Pirjo Järvenkylä

ARJA TORKKELI:

NOITULIN SYYSRETKET

VALOKUVAT: ANNI ARENIUS

Noituli on kohta 13-vuotias lapinkoira, tuli Mäntlahteen viettämään kultaisia vuosiaan. Noituli halveksii Museotien vaaroja, ottaa yhden askeleen eteenpäin ja kaksi sivulle, sinne keskelle tietä. Autoja jähmettyy ihmettelemään ja ihmettelemistä monen vauhdissa ja ajotyylissä onkin.

Mutta pelloilla ja metsäteillä askel on ripeämpi eikä tarvitse pitää hihnassa, seuraa kuin varjo kulkijaa, ellei houkutukset käy ylivoimaisiksi. Ensimmäiset viettelykset ovat Toivolan pihalla. Sinne se kipittää haistelemaan hirvenpäitä; toisella on puoli kalloa jäljellä ja toiselta on syöty auki jääneet silmät. Surullinen näky, mietin miten mahtoi olla kun Väinämöinen kavereineen Hiien hirveä hiihti; jättikö jätökset sinne mihin sattui tippumaan vai oliko hirvillekin samat seremoniat kuin karhuille. Peijaisethan olivat uhrin kunniaksi ja kallotkin taikakaluja, piti asetella oksille tuottamaan uutta saalista. Väinämöisen aikaan taisi olla metsissä vilkasta. Meitä vastaan kun ei ole kuluneena vuonna tullut yhtään metsän eläintä, kavion jälkiä sentään joskus kurassa ollut. Kerran saatiin näköhavainto kaukana loikkivista kauriista, kuinka kaukana niitä ja siroja olivatkaan.

Noitulia houkuttaa rakennukset, missä ovi on raollaan tai seinässä reikä. Naapurin halkovajan ovi on ollut kokonaan auki eikä kiinnosta yhtään enää. Nyt kiinnostaa kulottuneen rypsipellon hedelmät. Jotain se maasta tonkii ja syö multaa

vai onko hiirenpesiä, mätäklönteiksi nekin alituisessa sateessa muuttuneet. Minua kiinnostaa pellolle jäänyt rypsisato. En ole googlaamalla saanut selville pitääkö se jättää talveksi peltoon, jotta öljy kehittyy vai uppoisivatko traktorit lätäköihin. Alkukesästä näytti, että isot viljelyalueet jäävät kesannolle. Sitten heinäkuussa Mäntlahden peltopuoli hehkui keltaisista kukista ja hunajaisen tuoksun erotti ihmisen nenälläkin. Vaan nyt on marraskuu, nykysuomaksi kuollutkuu, ja rypsit elottoman harmaina tököttävät harvakseltaan pystyssä tai liiskautuneet maahan.

Noitulin vaelluksilla on rajansa, onhan se sentään ihmisiässä 91-vuotias. Seppälän tieltä mennään toisinaan oikein metsään ihmettelemään vanhoja rautakärkyjä. Sinne ovat jääneet ison kuusen juurelle ja hevonenkin varmaan ollut aikoja muilla laitumilla. Suuret pyörät ovat pitkän ihmisen mittaiset ja ehjät, epämurkava istuin ruostunut ja joku haravan näköinen häkkyrä kuin kesken käyttöä pysähtynyt. Noitulia ei kiinnosta, se haistelee sammalta ja tiirailee kuusikkoon. Tarkkaileeko kohan meitä sittenkin jokin? Aina-kin polut ovat hyvin tallattuja, vaikka ei meitä vastaan ole koskaan ku-

kaan tullut. Jos ne ovatkin niitä Kalevalan olentoja, jotka siellä "korven komerossa" kurkistelevat.

Toinen päätepiste on upea kelo Vanhakylän tien varrella. Senkään viehätystä ei Noituli ymmärrä. Minä ottaisin pihalle tilataiteeksi, jos voisi siirtää, jos tietäisi onko sillä arvoa tai hintaa. Noitulia koukuttaa keltaisen talon piha pellon ja tien nurkassa. Pihalla on kylpyamme ja aitan seinässä maisema ja kylän värikäin huussi. Sinne se livahtaa, jos ei kerkiä taluttimen jatkoksi pysäyttää. Joskus ovat paikalla pihan omat koirat ja omistajatkin. Joku tiesi isännän papiksi ja toinen seksitutkijaksi. Mitä väliä, yhtä humanisteja molemmat kuin myös emäntä. Noitulille vain hymyillään ja minulle huutelevat, että hyvin menee.

Mikä se on humanisti? Akateemisen määrittelyn mukaan kaikkea mikä ei ole tekniikkaa, taloutta tai tähtitiedettä. Meille se humanisti on rentoa meininkiä ja suvaitsevaisuutta. Kiitoksia siitä kaikille, joiden metsäpolkujen ja pellonpienareitten kautta käännytään samalla meinillä paluuvaellukselle.

Arja Torkkeli

ERKKI KUPARI:

VIIMEINEN JOULU KLAMILASSA

Klamilan kylän tunnetuin pukki oli Simo Hanhiluoma. Koko kylä tilasi hänet jouluaattona kotiinsa. Simolla oli laaja harmaa pöheikko naamasaan ja hän kulki kesät talvet pieksuissa.

Viimeisenä jouluna, jolloin Simo toimi pukkina, hän laittoi tapan-sa mukaan kamppeet valmiiksi aattonaattona ja syötti poronsa. Porot olivat nimeltään Matti ja Pentti.

Aattona hän heräsi varhain, keitteli kahvit ja teki voileivät. Sitten hän istui pöytään ja luki lehdet. Koko ajan hän jupisi ja moitti koko samperin joulua. Että tämmöistäkin pitää olla - rahjustaa mökistä mökkiin, pelleillä ihmisille ja kysellä lapsilta typeriä. Lasten laulaminen oli vihon viimeistä.

Sitten hän astui pirtistä tallin puolelle, valjasti porot ja otti ne ulos. Simon kierros alkoi jo ennen puolta päivää, koska paikkoja oli paljon. Ahkion alle hän pani apupyörät, koska kelit on mitä on.

Joulupukin hölmön punanuntun alle hän puki teknisen kerraston

joka hengitti ja laski hien päällysvaatteisiin. Lapikkaat jalkaan ja menoksi.

Ensimmäisessä torpassa kysettiin mistä kaukaa pukki on tulossa. Simo vastasi tulleen Häppilän tien penkkoja pitkin, koska siinä hiukan luisti. Sitten vanhemmat pyysivät lapsiaan laulamaan pukille. Simo sulki korvansa ja haki katseellaan tukea katosta.

Seuraavassa torpassa asui mummo, joka tarjosi kahvit ja lihapasteijan Simolle. Tunsu hänet vanhastaan, ja siksi pyysi häntä laulamaan jotain kaunista. Simo oli kansallisoopperasta eläkkeelle jäänyt tenori ja niinpä hän vetäisi Puccinin Nessun Dorman oopperasta Turandot. Mummo ja Simo halusivat lopuksi ovensuussa.

Simoa iljetti joulun tekopirteys ja-pyhyys. Tilanteet ja tunnelmat vaihtelivat torpasta toiseen. Yleensä oli haaleata, mutta välillä kuumaa tai pakkasen puolella. Se on sellaista.

Porot Matti ja Pentti olivat ai-

van lopussa, kun Simo palasi illalla kotiin. Hän pani porot talliin, ruokki ne ja meni tupaan.

Päiväpostissa oli tullut muutama mainos, kortteja ei ollut tullut vuosiin. Niiden joukossa oli matka-mainos. Kanarialle oli halpoja puolen vuoden matkoja. Simo meni heti nettiin ja tilasi matkan joulupäivästä juhannukseen.

Sitten hän pakkasi pienen kaupunkireppunsa, otti iltapaa ja kävi maate.

Aamulla Simo meni talliin ja sanoi poroille: "Se oli kuulkaas viimeinen joulu. Lasken teidät nyt metsään vapaaksi. Koettakaa löytää jostain tyttöporoja ja perustakaa vaikka Harvajavuorelle tokka." Sitten hän avasi ovet ja laski porot ulos.

Simo tilasi taksin, hyppäsi autoon ja ajoi lentokentälle. Sen koommin häntä ei ole nähty, eikä aitoa joulua ole Klamilaan tullut.

Erkki Kupari

TUOMO PELTOLA, KIRJA-ARVIO:

YKSI RYKMENTTI, SATA TARINAA.

Ostin kyseisen teoksen ja useita muita jännityskirjoja pimenevän syksyn ratoksi. Teosta mainostettiin, että veteraanit kertovat ja muistelevat jalkaväkirykmentti 1:n sotaretkeä. Kirjoittajana toimi kotkalainen Petri Pietiläinen, nuori kirjailija sodan jälkeen syntyneitä ikäluokkia, joka toi voimakkaasti oman aatemaailmansa esiin teoksen sivuilla.

Kolmannen sodanjälkeisen sukupolven aaltoa on julkaistu useissa teoksissa ja tehty jopa uusi versio tuntemattomasta sotilaasta. Uutta historiaa kirjoitetaan, kuten lännentarinoissa, vielä vuosikymmeniä mielikuvi-

tuksen voimin. Luin kirjaa, heitin syrjään, muutaman päivän päästä luin loppuun, kun halusin tietää, kuinka huono kirja voi olla. Voin todeta teoksen olevan kolmen huonoimman kosaan lukemani kirjan joukossa.

Mitä tehdä kirjalle? Olen tarjonnut sitä kahdelle kylässä käyneelle porvarille, kumpikaan ei huolinut. Tänä vian sen risuparralle, josko vanha kommunisti tykkäisi, jos ei niin roska-pöntön kansi kolahtaa.

Tuomo Peltola

MERVI HYPPÄNEN:

JOULUN JA TALVEN VALOT SYTTYIVÄT

Ensilumi satoi torstaina 24.10. ja se valaisi mukavasti syksyn pimeää maisemaa. Mutta lumi sulii pois muutaman päivän päästä ja taas oli pilkkopimeää, joten päädyttiin lauantaina laittamaan valot Pyötsaarentien risteyksen taideteokseen sekä Tulevaisuuden kuusen ympärille. Ryöstöpellon laidalla oleva mänty sai valot seuraavalla viikolla.

Taideteos Pyötsaarentien risteyksessä on Herman Polemanin käsialaa ja se valaistiin jo viime jouluna. Tänä vuonna taideteokseen haluttiin vähän näyttävämpi valaistus ja kutsuttiin Herman mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan risteyksen valaistusta. Tarjalta löytyi kaapeita metallisia putkia ja Mervi toi Rannantaikaa väen hankkimia valosarjoja. Herman tyylitteli rakennelman ja yhdessä sommiteltiin taideteoksen valaistus Museotiellä kulkevien silmäiloksi.

Valot loistavat kauniisti marraskuun pimeydessä ja lumen peittäessä maan ne lisäävät joulun tunnelmaa. Valot palavat alkuun kuusi tuntia iltassa, mutta joulun aikaan ne saavat palaa yötä päivää, sillä Rannantaikaa väki on luvannut kustantaa valojen lisäksi patterit kylän keskustan valaisemiseen.

Mervi Hyppänen

VALOKUVA: TARJA PORKKA

Laila ja Mervi valoja asettelemassa mäntyyn.

VALOKUVA: TARJA PORKKA

VALOKUVA: ILKKA AHIMAVAARA

Mänty tervehtii Pyötsaarentielle tulijoita.

VALOKUVA: MERVI HYPPÄNEN

Neljä kuukautta vanha Tulevaisuuden kuusikin sai valotiukukehän ylleen.

Valot ovat syttyneet iltahämärissä.

VALOKUVA: MERVI HYPPÄNEN

Valojen asettelu on tarkkaa puuhaa. Herman ja Tarja suunnittelevat.

TUOMO PELTOLA :

MERITAIMENEN KALASTAMISESTA

Etelä-Suomen Merikalastajain liiton toiminnan johtaja Teemu Tast lähetti sähköpostia osakaskuntien puheenjohtajille ja muille seutukunnan kalastuksen parissa puuhasteleville:

”Muistutamme voimassa olevan lainsäädännön mukaisista meritaimenen kalastusta koskevista säännöistä:

- 1) Meritaimen, jolla on rasvaevä on rauhoitettu.
- 2) Meritaimen, jolta rasvaevä on leikattu, alamitta on 50 cm.
- 3) Meritaimenta ei saa kalastaa pintaverkolla. Pintaverkolla tarkoitetaan veden pintaan tai lähemmäs kuin 1,5 m veden pinnasta asetettua verkkoa.”

Virolahden kalastusalue ei ole asettanut mitään ylimää-

räisiä rajoituksia kalastukseen. Uusi kalastuslaki asettaa etenkin verkkokalastajille ja vesialueiden omistajille toinen toistaan kummallisempia sääntöjä ja määräyksiä kuinka yksityisessä omistuksessa olevilla vesillä saa kalastaa. Lisäksi muistuttaisin kalastajia siitä, että meritaimen on varsin nopeasti pilaantuva kala, joka pitää mahdollisimman nopeasti perata ja fileroida.

Pintaverkkokalastus rajaa meritaimenen pyynnin alkusyksyyn, jolloin kala on syvemmällä. Joulukuussa meritaimen tulee matalaan ja vetäytyy ulkoluodoille ja ulkosaaaristoon. Tällöin pyynti on mahdollista vain vapavälinein. Onneksi vesien viileneminen tuo kylän vesille matikat, joiden pyynti voidaan aloittaa jään alta taikka sulasta vedestä.

Tuomo Peltola

ILKKA AHMAVAARA :

MAAILMAN SUURIN OLKIUKKO
HAMINAAN !

Haminaan joukkorahoituksella maailman suurin olkiukko! Ei mitään lipputankoa, vaan olkiukko, sitä ei missään muualla ole ja sopisi hyvin kaupungin imagoon. Komeana se seisoi Tervasaassa maamerkkinä niin merelle kuin maalle ja kerran vuodessa se poltettaisiin, kuten Gävlen olkipukki.

Sijointuspaikka voisi olla uusi Tervasaari Oolannin puistoineen. Tässä muutama kuvamanipulaatio, miltä se voisi näyttää. Samalla se peittäisi kaupunkikuvaa nyt hallitsevat tuulienergiamylyt katunäkymissä.

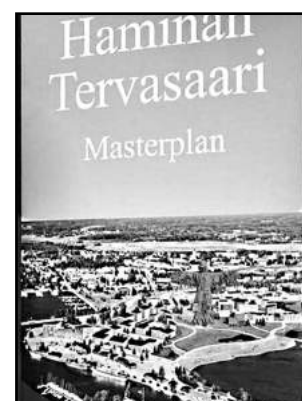
Ilkka Ahmavaara

Yllä mahdollinen näkymä Maariankadulta.

Vasemmalla näkymä kirjastolta.

Oikealla olkiukko sijoitettuna Tervasaaren havainnekuvaan.

(OLKIUKKO GOOGLen KUVAHAUULLA HAETTU SI-VUSTOLTA ACTUSPURUNEN.BLOGSPOT.COM, TERVASAARI MASTERPLAN KUVA KAUPUNKI-LEHTI REIMARISTA, MUUT KUVAT JA MANIPULAATIO ILKKA AHMAVAARA)

TAPAHTUMIA

• Joulumarkkinat Vilniemen urheilutalolla

Su 3.12.2017 klo 12-16

• Joululaulut Mäntlahden Toivolassa

To 07.12.2017 klo 18:00

• Ilmainen sauna Kalasatamassa

Pe 8.12.2017 klo 17-21

• Joulusatu Rasvaturkissa

Su 17.12.2017 klo 16-19

• Jouluhartaus Mäntyrinteen palvelutalolla Klamilassa

To 21.12.2017 klo 10:00

• Joulukahvitus ja arpajaiset Kylätuvalla

To 21.12. klo 10-16.

• Tammikuun tulet Klamilassa

Pe 26.1.2018, lisätietoja myöhemmin klamila.fi ja rantai.fi ilmoitustauluilla (kalentereissa).

TOIVOLASSA JOULUKUUSSA:

Hirvisoppa 2.12

Kauneimmat joululaulut 7.12 klo 18

Pikkujoulu 16.12

Seuraa tolppailmoituksia!

JOULUSATU RASVATURKISSA

Perinteinen joulusatu Vilniemen Rasvaturkissa su 17.12 klo 16-19.

Tervetuloa tapaamaan joulupukkia ja tonttuja. Tarjolla on myös pientä purtavaa, joten varaa muutama lantti muorin kanttiinia varten.

Opastus tulee 170-tien varten eli Vilniementien risteykseen.

Järjestää Vilniemen yritys.

Itella Green

KLAMILAN KIRKOSSA

• Joulupuuro

su 03.12.2017 klo 13.30

• Kauneimmat Joululaulut

su 03.12.2017 klo 15

• Joulukirkko

ma 25.12. klo 10

Koivunen, Heikkilä, teksti: Anni Talsi, kolehti: Klamilan Kirkon tuki ry:lle

Klamilan Kirkon Tuki ry

VALOKUVA: ILKKA AHMAVAARA

KYLÄTUPA RONKULIN JOULU

Avoimna joulukuussa ti-pe klo 10-17, lisäksi viikoilla 49-50 la-su klo 11-14.

Joulukahvituksen ja arpajaiset pidämme to 21.12. klo 10-16.

Ja perjantaina 22.12. suljemme jo klo 14. Vietämme joulunpyhiä ja loppiaista pitkään, olemme suljettuna 23.12.2017-8.1.2018.

Avaamme jälleen ti 9.1.2018 klo 10.

Tammikuussa ei tule Ripatin leivonnaisia lainkaan, sitten helmikuussa palaamme arkeen.

Hapanvelliähän tulee myyntiin aina kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona, paitsi tammikuussa. puhelin: 05 357 3103

Hyvää Joulua
ja rauhanomaista
Uutta Vuotta!

Toivottaa Rannantaikaa lehti ja väki, koko suomaan kansa, sekä Mäntlahden Suurruhtinas.